

УДК 004:378.147:811.124:61

ВИКОРИСТАННЯ ВІРТУАЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ПРОГРАМ НА ЗАНЯТТЯХ ЛАТИНСЬКОЇ МОВИ В МЕДИЧНИХ ЗАКЛАДАХ

Ворона Іванна Іванна
Саварин Тетяна Володимирівна
м. Тернопіль

У статті розглянуто роль інноваційних технологій в процесі навчання студентів-медиків, їх вплив на пізнавальні інтереси студентів та на інформатизацію освіти в цілому; досліджено особливості застосування освітніх можливостей віртуальних навчальних програм, розвиток і напрямки подальшого їх використання у навчальній діяльності. Показано, що віртуальні програми відіграють значну роль при вивченні латинської мови як засіб інтелектуального, пізнавального, творчого розвитку студентів-медиків.

Ключові слова: організація навчання, інноваційні технології, віртуальне навчання, віртуальна навчальна програма.

Постановка проблеми. Сучасний стан розвитку суспільства характеризується значним впливом на нього комп'ютерних технологій, які проникають в усі сфери людського життя, забезпечують поширення інформаційних потоків у суспільстві, утворюючи глобальний інформаційний простір. Невід'ємною і важливою частиною цих процесів є комп'ютеризація освіти.

Впровадження комп'ютерних технологій є основним напрямом розвитку педагогічної освіти в Україні. Відбувається зміна ролі викладача, якому, крім високого рівня професіоналізму в своїй предметній сфері, необхідно бути готовим до діяльності в новій системі відкритої освіти. Викладач повинен уміти сам розробляти інформаційні матеріали та використовувати різноманітні ресурси із сфери інформаційних технологій [3]. Комп'ютерні технології та їх вплив на зміст освіти, методичку та організацію навчання іноземної мови є актуальною проблематикою сучасних студій.

На сьогодні постає питання встановлення мотивації і зацікавленості до процесу вивчення латинської мови, знання якої є свідченням професійності майбутнього медика. Традиційний підхід до навчання іноземної мови унеможливує здатність студентів осягнути латинську мову і перешкоджає їх розумінню структури і функції мови, робить пасивними одержувачами знань, оскільки вона є історично-літературною, мертвою мовою. Для подальшої оптимізації та підвищення ефективності процесу навчання все частіше застосовуються інноваційні технології. Впровадження комп'ютерних технологій у навчальний курс може активізувати пізнавальну діяльність студентів-медиків; візуальне і яскраве мультимедійне забезпечення робить вивчення латинської мови більш ефективним. Н. Бойко вважає, що ефективно використання мультимедійних засобів удосконалює процес організації самостійної роботи студентів, стимулює їх навчально-пізнавальну діяльність при вивченні теоретичного, граматичного матеріалу, розв'язанні прак-

тичних завдань, контролю та оцінки навчальних досягнень студентів [1, с. 8].

Завдання викладача латинської мови – активізувати пізнавальну діяльність студента в процесі вивчення нового лексичного та граматичного матеріалу, засвоєнні анатомічних, гістологічних, фармацевтичних та клінічних термінів. Експериментально установлено, що при усному викладі матеріалу за хвилину слухач сприймає і здатний обробити до однієї тисячі умовних одиниць інформації, а при «підключенні» органів зору до 100 тисяч таких одиниць. Тому абсолютно очевидна висока ефективність використання у навчанні латинської мови мультимедійних засобів, зокрема віртуальних навчальних програм, які базуються на зоровому та слуховому сприйнятті матеріалу. Активно впроваджується у систему сучасної освіти створення віртуальних комп'ютерних програм, за допомогою яких новий матеріал подається у невимушеній обстановці та у доступній формі, що дозволяє швидше його засвоїти.

Слід зазначити, що використання віртуальних навчальних програм значно розширює можливості викладачів, сприяє індивідуалізації навчання, активізації пізнавальної діяльності студентів; дає змогу максимально адаптувати процес навчання до їхніх індивідуальних особливостей.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми та особливості використання інформаційно-комунікаційних технологій розглядали у своїх роботах Н.І.Бойко, Я.В.Булахова, Р.С.Гуревич, Л.М.Дунець, М.І.Жалдак, В.Е.Краснопольський, Л.М.Кутепова, І.Д.Малицьката, О.С.Меняйленко, Г.В.Монастирна, О.В.Овчарук, А.І.Яковлев, А.В.Янковець та ін. Теоретичні основи застосування віртуального навчального середовища проаналізовано у студіях Г.А.Атанова, А.В.Бойченко, М.С.Вайндорф-Сисоевої, Я.Вацлава, А.А.Гагаріна, А.М.Гайдученка, П.Б.Зарічного, Д.А.Калмикова, А.Н.Луценко. У статті використовувалися дослідження О.П.Белінської, А.Є.Жичкіної, В.П.Беспалька, Т.С.Парфірової, Г.К.Селевка, А.Эллиса, Дж.Фуотса щодо створення веб-середовищ для віртуальних форм навчання. Проте питання впровадження віртуальних навчальних програм при вивченні іноземної мови залишається ще не до кінця вивченим.

Формулювання мети статті. Інтеграція у міжнародний науково-професійний простір вимагає нових інноваційних підходів до вивчення іноземної мови професійного спрямування. Зважаючи на появу з початку 1990-их років програмних технологій віртуальної реальності актуальною є проблема розробки, впровадження та вивчення можливостей віртуальних навчальних програм для латинської мови студентів-медиків, що становить мету даної роботи.

Виклад основного матеріалу. Віртуальна реальність (від лат. *virtus* – потенційний, можливий, і лат. *realis* – дійсний, існуючий) – світ, який створений технічними засобами та який передається людині через його звичні для сприйняття матеріального світу відчуття [2]. Віртуальність належить до числа тих фундаментальних-категоріальних понять, глибинний зміст яких відкривається людству на перетині епох. Поняття штучної реальності було вперше введене Майроном Крюгером (Myron Kueger) наприкінці 1960-х рр. У науковому лексиконі поняття «віртуальності» з'явилося в 70-і роки завдяки фізикам. Вони позначили «фіктивні» елементарні частки, як віртуальні, наявність яких давала можливість заповнити прогалини в теорії ядерних взаємодій, їхня особливість полягає в тому, що вони існують, але тільки тут і тепер – на момент енергетичної взаємодії, без якої і поза якою вони неможливі. Наприкінці 70-х років поняття «віртуальна реальність» було використано дослідниками Массачусетського технологічного інституту в процесі комп'ютерного моделювання простору. З часом віртуальність стала своєрідним символом прихильників глобальної комп'ютерної мережі. В 1989 році Джарон Лан'єр запропонував сучасний термін «віртуальна реальність» [2; 4; 5].

Віртуальна реальність – це комп'ютерні системи, які забезпечують візуальні і звукові ефекти, що занурюють користувача в уявний світ за екраном. Його оточують породжені комп'ютером образи і звуки, що дають враження реальності. Він взаємодіє з штучним світом за допомогою різних сенсорів, які зв'язують його рухи, враження і аудіовізуальні ефекти.

Під *віртуальним навчанням* розуміється процес і результат взаємодії суб'єктів і об'єктів навчання, який супроводжується створенням ними віртуального освітнього простору, специфіку якого визначають дані об'єкти і суб'єкти. Існування віртуального освітнього простору поза комунікацією викладачів і студентів неможливе. Сучасний стан інформатизації навчального процесу формує проблему дослідження педагогічної ефективності спільного використання предметних і «віртуальних» засобів навчання. Стає актуальним аналіз не лише рівня забезпеченості, але прогнозування подальшої стратегії створення і використання названих засобів у навчальному процесі.

У статті пропонується технологія створення віртуальних інтерактивних навчальних програм з латинської мови, які створюють можливість швидко та практично засвоїти новий матеріал. Такі віртуальні програми – це велике досягнення у науці, особливо при засвоєнні професійної термінології майбутніми медиками. Ймовірно в недалекому майбутньому такі програми удосконаляться і ми зможемо вдосконалювати та перевіряти знання студентів з певної теми за допомогою спеціально створених віртуальних програм, які є найкращим способом удосконалення вивченого та здобуття нового матеріалу. До того ж така діяльність є адаптивною, тобто невимушеною. Творення віртуально-навчального іншомовного середовища та взаємодії педагога і студента у ньому відбувається на основі використання сучасних мистецьких та інформаційно-комунікаційних технологій у професійній підготовці майбутніх медиків.

Багатогранність медичної науки породжує велику кількість термінів і вимагає орфографічної і граматичної грамотності. Саме латинські терміносистеми складають основу професійної підготовки лікаря. З огляду на те, важливим є вміння правильно утворювати анатомічні, гістологічні та клінічні терміни. Ці знання може забезпечити створення сценарію комп'ютерної віртуальної програми на тему: «Практичне заняття «Морфологічна і синтаксична струк-

тура дво- і кількаслівного анатомічного терміна з різними типами означень. Найбільш вживані прийменники з Abl. і Acc.». Виконання віртуальних практичних робіт значно прискорить процес освоєння навчального матеріалу, урізноманітнить його, зробить цікавішим. Комп'ютерна віртуальна програма допоможе студентам перед опитуванням контролювати свої знання за методикою виконання, а також полегшити засвоєння матеріалу на занятті. Віртуальна робота повинна містити необхідні відомості як з теорії, так і з практики.

Створюючи віртуальну програму щодо побудови анатомічних і гістологічних термінів на заняттях латинської мови, зауважимо, що кожен анатомічний чи гістологічний термін має бути точним і однозначним. Особливу увагу слід звернути на граматично правильне написання таких двослівних і трислівних термінів, у яких вживаються узгоджені і неузгоджені означення. Виконавши комп'ютерну віртуальну програму, студент самостійно навчиться граматично правильно утворювати анатомічні і гістологічні терміни. Виконання цієї програми досить просте – керувати тими чи іншими процесами на екрані студент повинен за допомогою комп'ютерної миші і клавіатури.

Орфографічно грамотне написання і граматично правильне вживання латинських медичних термінів повинно бути притаманне кожному лікарю, оскільки воно засвідчує мовну культуру людини і прикрашає професійну мову будь-якого фахівця.

Наведемо приклад одного із завдань.

На екрані з'являються таблиці «Зведена таблиця відмінкових закінчень п'яти латинських відмін», «Класифікація прикметників у звичайному ступені порівняння». Студент бачить перед собою почергово медичні терміни у словниковій формі *vertebra*, *ae f* та *thoracicus*, *a*, *um*.

Він повинен утворити двослівний анатомічний термін «грудний хребець» за поданою схемою $S_n A_n$ (S_n – іменник в називному відмінку, A_n – прикметник в називному відмінку), вказавши мишкою правильне закінчення у відповідній таблиці. Якщо відповідь правильна, на екрані блимає зелений колір, у випадку неправильної – червоний. Студент має можливість повторити спробу ще раз. Якщо вона знову є невдалою, на екрані з'являється і звучить правильна відповідь, що дасть можливість студенту проаналізувати свої помилки.

Завдання можуть бути різноманітними: наприклад, утворити двослівний анатомічний термін «дуга аорти» за поданою схемою $S_n S_g$, «м'язи спини» $S_{n,pl} S_{g,sing}$ і т. д.

Пропонуємо ще один приклад завдання:

На екрані з'являється таблиці «Прийменник», «Зведена таблиця відмінкових закінчень п'яти латинських відмін», іменник *lingua*, *ae f*, прийменник *sub*:

– студент утворює вираз «під язиком», вибираючи з таблиці «Прийменник» відмінок, яким керує прийменник, та з таблиці «Зведена таблиця відмінкових закінчень п'яти латинських відмін» правильне закінчення;

– утворює вирази «через вагіну», «проти пневмонії», «при краснусі», «в таблетках», «під лопатку», «перед сном», «з рослин», «з настоянкою валеріани». У випадку неправильної відповіді студенту надається можливість вибору іншого варіанту відповіді.

Висновки. Використання віртуальних навчальних програм при вивченні іноземної професійної лексики має ряд переваг над іншими методиками:

– психологічний аспект (під час вивчення іноземної професійної лексики через віртуальні навчальні програми присутність викладача не є обов'язковою, що збільшує концен-

трацію уваги студента більше до програми і не зумовлює страх в очікуванні відповіді викладача);

– організаційно-методичний аспект (для вивчення мови достатньо комп'ютера, що становить одну із інноваційних методик вивчення іноземної мови);

– економічний ефект (для користування віртуальними навчальними програмами не потрібно великих коштів, які, наприклад, використовуються для інших методик – оснащення лінгафонних кабінетів тощо);

– значення для покращення мовної компетентності (коли студент сам працює з комп'ютером він чує лише правильну вимову слів, а в аудиторії під час практичних занять

він часто може чути неправильну вимову, яка дуже часто автоматично запам'ятовується).

Таким чином, віртуальні навчальні програми можуть застосовуватись в процесі навчання латинської мови професійного спрямування як потужне джерело інформації, як засіб індивідуалізації навчання, засіб оцінювання та контролю знань, а також як засіб активізації творчої діяльності студентів та заохочення до навчання. Описані у статті віртуальні навчальні програми для вивчення латинської мови не вичерпують усіх проблем щодо ефективності засвоєння студентами професійної термінології, що створює перспективу для подальших наукових студій.

Література та джерела

1. Бойко Н.І. Організація самостійної роботи студентів вищих навчальних закладів в умовах застосування інформаційно-комунікаційних технологій : автореф. дис. ... наук. ступеня канд. пед. наук: 13.00.04 «теорія та методика професійної освіти» / Н.І.Бойко ; Нац. пед. ун-т ім.М.П.Драгоманова. – К., 2008. – 23 с.
2. Віртуальний мир. Віртуальна реальність. Технології і рішення. – М.: Компьютер-Пресс, 2000. – 1 електрон. опт. диск (CD).
3. Інформаційно-комунікаційні технології – пріоритетний напрямок розвитку педагогічної освіти: (Урядовий портал) [Електронний ресурс] / Прес-служба Міністерства освіти і науки, молоді та спорту. – 2011. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/control/publish/article?art_id=244341480>. – Загол. з екрану. – Мова укр
4. Носов Н.А. Словарь виртуальных терминов / Н.А.Носов // Тр. лаборатории виртуалистики. – М.: Путь, 2000. – Вып.7. – 80 с.
5. Репкин Д. Виртуальная реальность [Електронний ресурс] / Д.Репкин. – Режим доступу: <http://www.virtual.ru/virtual_reality.html>. – Загол. з екрану. – Мова рос.

В статье рассмотрена роль инновационных технологий в процессе обучения студентов-медиков, их влияние на познавательные интересы студентов и на информатизацию образования в целом; исследованы особенности применения образовательных возможностей виртуальных учебных программ, развитие и направления дальнейшего их использования в учебной деятельности. Показано, что виртуальные программы играют важную роль в изучении латинского языка как средство интеллектуального, познавательного, творческого развития студентов-медиков.

Ключевые слова: организация обучения, инновационные технологии, виртуальное обучение, виртуальная учебная программа.

The article deals with the role of innovative technologies in the training of medical students, their influence on the cognitive interests of students and educational informatization in general; peculiarities of the educational virtual training programmes usage, development and directions of their further application in educational activity are studied. Virtual training programmes play a significant role in the Latin language learning as a means of intellectual, cognitive and creative development of medical students.

Key words: organization of training, innovative technologies, virtual training, virtual training programme.